

REVIK d.o.o. SARAJEVO
REVIZIJA, RAČUNOVODSTVO I KONSALTING
Sarajevo, Branilaca Sarajeva 20
tel. / fax (++ 387 33) 200-383 i 660-571
E- Mail: revik@bih.net.ba

GRAWE Osiguranje a.d. BANJA LUKA

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31. decembar 2008. godine

Sadržaj

	Strana
Opšti podaci	3
Izjava o odgovornosti za finansijske izvještaje	6
Izvještaj nezavisnog revizora	7
Bilans uspjeha	9
Bilans stanja	10
Izvještaj o promjenama na kapitalu	12
Izvještaj o gotovinskim tokovima	13
Računovodstvene politike	15-20
Napomene uz finansijske izvještaje	21-47

1. OPŠTE INFORMACIJE

1. Uvod

Akcionarsko društvo za osiguranje „GRAWE“, Banja Luka, ulica Kralja Petra I Karađorđevića 109 osnovano je 15. oktobra 2001. godine. Osnivači su: Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Herrengasse 18-20, Graz, Austria i Marko Mikić, Slatina b.b. Laktaši.

Rješenjem Ministarstva finansija Republike Srpske, broj: 04-2740 od 06. jula 2001. godine Akcionarsko društvo za osiguranje „GRAWE“, Banja Luka (u daljem tekstu „Društvo“) je dobilo dozvolu za obavljanje poslova osiguranja života. Rješenjem istog Ministarstva br. 04-4455/08 od 10. juna 2003. godine, Društvo je dobilo dozvolu za obavljanje poslova ostalih osiguranja.

Na osnovu rješenja Osnovnog suda u Banja Luci broj: U/I-1828/2001 od 15. oktobra 2001. godine Društvo je upisano u sudski registar, u registarski uložak broj 4-2-00.

Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci, broj U/I-2003/03 od 30. juna 2003. godine upisano je povećanje osnivačkog uloga na 1.533.870,00 evra, i dopuna djelatnosti na Ostala osiguranja (šifra 66030).

Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci, broj U/I-2078/04 od 28. oktobra 2004. godine, izvršen je upis promjene lica ovlašćenih za zastupanje Društva.

Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci br. 071-0-Reg.-06-001912 od 25. oktobra 2006. godine (registarski uložak 4-2-00) izvršen je upis promjene osnivača, a osnivač je Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Herrengasse 18-20, Graz, Austria.

U toku 2007. godine, odnosno dana 28.02.2007. godine, Skupština Društva donijela je Odluku o povećanju osnivačkog uloga iz neraspoređene dobiti u visini od 1.013 h/KM, kao i Odluku o četvrtoj emisiji akcija po osnovu nove uplate akcionara u visini od 1.200 h/KM.

Povećanje osnivačkog uloga po osnovu nove uplate, kao i neraspoređene dobiti upisano je kod Osnovnog suda pod brojem: 071-0-Reg-07-000738-registarski uložak 4-2-00.

U cilju usklađivanja sa Zakonom o društvima za osiguranje, Društvo je dana 23.02.2007. godine donijelo Odluku o organizovanju i usklađivanju Odluke o osnivanju sa Zakonom za osiguranje, kojom je Društvo uskladilo svoju postojeću organizaciju i poslovanje sa Zakonom o društvima za osiguranje.

Društvo je u cilju usaglašavanja sa odredbama Zakona o društvima za osiguranje, podnijelo Agenciji za osiguranje Republike Srpske dokaze propisane članom 34. i 49. Zakona o društvima za osiguranje, na osnovu kojih je Agencija dana 06.08.2007. godine donijela Rješenje broj 05-128-1/07, kojim se utvrđuje:

- da je Akcionarsko društvo za osiguranje „GRAWE“, Banja Luka uskladilo svoje poslovanje (opšta akta i akta poslovne politike) u skladu sa odredbama Zakona o društvima za osiguranje, kao i da su ispunjeni uslovi o potrebnom akcionarskom kapitalu propisanom odredbama člana 49. Zakona, čime su se stekli uslovi propisani Zakonom za izdavanje dozvole za rad ovog Društva;
- da se Akcionarskom društvu za osiguranje „GRAWE“, Banja Luka izdaje dozvola za rad za obavljanje poslova osiguranja i to:
  - a) za životna osiguranja iz člana 49. stav 2.tačka d) Zakona o društvima za osiguranje,
  - b) za vrste neživotnih osiguranja iz člana 49.stav 2.tačka b) Zakona o društvima za osiguranje.

Ovlašćena lica za zastupanje Društva su:

- Petković Veselin, direktor, čija su ovlašćenja bez ograničenja, i
- Mikić Marko, predsjednik Upravnog odbora, čija su ovašćenja bez ograničenja.

Matični broj Društva je: 1949039

Šifre djelatnosti: 66010 (životno osiguranje) i 66030 (ostala osiguranja).

Skraćeni naziv firme: „GRAWE OSIGURANJE“, AD, BANJA LUKA.

Sjedište društva je u Banja Luci , ul. Kralja Petra I Karađorđevića br.109

2. Djelatnost

GRAWE se bavi osiguranjem života, osiguranjem od posljedica nesretnog slučaja kao dodatnim osiguranjem života, te osiguranjem imovine. U okviru pomenute djelatnosti zstupljene su slijedeće vrste osiguranja:

- Zdravstveno osiguranje;
- Osiguranje turističkih usluga (pomoći);
- Osiguranje vazduhoplova – kasko;
- Osiguranje vozila koja se kreću po šinama – kasko;
- Osiguranje života;
- Osiguranje od požara i drugih opasnosti;
- Osiguranje od posljedice nesrećnog slučaja;
- Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka;
- Osiguranje putničkih vozila – kasko;
- Osiguranje robe u prevozu i
- Pomorski, riječni i kasko na unutrašnjim vodama.

3. Organizacijska struktura

Organizacijska struktura i broj uposlenika se daje u slijedećem pregledu:

	<u>31.12.2008.</u>	<u>31.12.2007.</u>
Uprava	1	1
Administracija	5	3
	<u>6</u>	<u>4</u>

4. Organi Društva

Skupština:

Upravni odbor:

Marko Mikić, Predsjednik
Georg Schneider, Član
Wolfgang Goschnik, Član

Nadzorni odbor:

Dr. Othmar Ederer; Predsjednik
Dr. Guenther Puchtler; Član
Dr. Siegfried Grigg; Član

Uprava:

Veselin Petković; Direktor

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", br. 67/05), za knjigovodstvo i računovodstvo pravnog lica odgovoran je njegov direktor. Uprava je dužna pobrinuti se da za svaku finansijsku godinu budu sastavljeni finansijski izvještaji u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde, koji pružaju istinit i fer pregled stanja u Društvu, kao i njegove rezultate poslovanja za navedeni period.

Nakon provođenja odgovarajućeg istraživanja, Uprava opravdano očekuje da će Društvo u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvještaja obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika,
- davanje opravdanih i razumnih prosuđivanja i procjena,
- postupanje u skladu sa važećim računovodstvenim standardima, uz objavu i obrazloženje svih materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvještajima, i
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će Društvo nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju finansijski položaj Društva. Također, Uprava je dužna pobrinuti se da finansijski izvještaji budu u skladu sa Zakonom o računovodstvu RS. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine Društva, te za preduzimanje opravdanih koraka za sprečavanje i otkrivanje prevara i drugih nepravilnosti.

Za i u ime Uprave:

Petković Veselin, direktor

GRAWE Osiguranje a.d. Banja Luka
78000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina

19. februara 2009. godine

REVIK d.o.o. SARAJEVO
REVIZIJA, RAČUNOVODSTVO I KONSALTING
Sarajevo, Branilaca Sarajeva 20
tel. / fax (387) (33) 200 – 383 i 660 - 571
E-mail: revik@bih.net.ba

AKCIONARIMA GRAWE OSIGURANJA a.d. Banja Luka
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja GRAWE osiguranja akcionarsko društvo Banja Luka, (u daljnjem tekstu: GRAWE), prikazanih na stranicama 6 do 26, koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2008. godine, bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je tada završila, te sažetog prikaza značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Finansijski izvještaji Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2007. godine revidirani su od strane preduzeća za reviziju računovodstvenih izvještaja Vinčić d.o.o. Banja Luka, u čijem izvještaju se izražava pozitivno mišljenje.

Odgovornost Uprave za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za pripremanje i fer prezentiranje priloženih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Odgovornosti Uprave obuhvataju: dizajniranje, uspostavljanje i održavanja internih kontrola vezanih za pripremanje i fer prezentiranje finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili grešaka; odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika; te davanje razboritih računovodstvenih procjena u datim uvjetima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost izraziti nezavisno mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na temelju naše revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. Navedeni standardi zahtijevaju da postupamo u skladu s etičkim pravilima te da reviziju planiramo i obavimo kako bismo se u razumnoj mjeri uvjerali da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogreške.

Revizija uključuje primjenu postupaka kojima se prikupljaju revizijski dokazi o iznosima i drugim podacima objavljenim u finansijskim izvještajima. Odabir postupaka zavisi od prosudbe revizora, uključujući i procjenu rizika materijalno značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, bilo kao posljedica prevare ili pogreške. U procjenjivanju rizika, revizor procjenjuje interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje te objektivno prezentiranje finansijskih izvještaja kako bi odredio revizijske postupke primjerene datim okolnostima, a ne kako bi izrazio mišljenje o učinkovitosti internih kontrola u Društvu. Revizija također uključuje i ocjenjivanje primjerenosti primijenjenih računovodstvenih politika te značajnih procjena Uprave, kao i prikaza finansijskih izvještaja u cjelini.

Uvjereni smo da su revizijski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Pozitivno mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju objektivno, u svim materijalno značajnim stavkama, finansijski položaj GRAWE osiguranja a.d. Banja Luka na dan 31. decembra 2008. godine, te rezultate njegovog poslovanja i promjene u novčanom toku za godinu koja je tada završila, u skladu sa propisima o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Mišljenje o dodatnim i posebnim izvještajima

Po našem mišljenju, dodatni odnosno posebni izvještaji Društva, koji se daju u prilogu ovog izvještaja, sastavljeni su u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima iz oblasti osiguranja Republike Srpske.

Ovlašteni revizori:

Safet Proho, broj licence: 03-49-48-29/06

Edin Udovčić, broj licence: 03-49-51-32/06

REVIK d.o.o. Sarajevo
20. februar 2008. godine

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

BILANS USPJEHA ZA PERIOD OD 1. 1. DO 31.12.2008. GODINE

(U KM)	Napomena	2008.	2007.
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
PRIHODI OD PREMIJE OSIG. I SAOSIGUR.			
Fakturisana premija osiguranja i saosiguranja	4	6.998.819	4.937.348
Promjene prenosne premije	4	(841.150)	(535.819)
UKUPNO PRIH. OD PREM. OSIG. I SAOSIGUR.	4	6.157.669	4.401.528
RASHODI OSIGURANJA			
Naknade štete iz osiguranja i saosiguranja	5	(558.831)	(432.929)
Izmjene ostalih tehničkih rezervi	6	(2.938.250)	(1.659.007)
Troškovi poslovanja (sprovođenje osiguranja)	7	(2.878.530)	(2.581.237)
UKUPNO RASHODI OSIGURANJA		(6.375.611)	(4.673.173)
Ostali tehnički prihodi	8	38.030	21.878
Ostali tehnički rashodi		(1.267)	(705)
BRUTO TEHNIČKI REZULTAT	9	(181.179)	(250.472)
Cedirano reosiguranje	10	(91.050)	(89.988)
TEHNIČKI REZULTAT	11	(272.229)	(340.460)
NETEHNIČKI REZULTAT			
Finansijski prihodi	12	1.013.904	735.117
Finansijski rashodi	12	(13.687)	-
Finansijski prihodi i rashodi (neto)		1.000.217	735.117
Ostali netehnički rashodi		(1.589)	-
BRUTO DOBITAK	13	726.399	394.657
Porez	14	(73.080)	(39.737)
NETO DOBIT		653.319	354.920

Napomene u prilogu su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2008. GODINE

(U KM)	Napomene	2008.	2007.
AKTIVA			
STALNA IMOVINA			
Stalna materijalna sredstva			
Građevinski objekti	15	252.945	256.516
Oprema	15	26.246	29.970
Ukupno stalna materijalna sredstva	15	279.191	286.486
Ulaganja u povezana, pridružena i ostala lica			
Dugor. krediti odobreni osiguranicima i ostalim pravnim licima	16	402.396	445.457
Ulaganja u HOV emitovane od strane nepovezanih pravnih lica	17.1.	5.062.000	2.298.134
Dugoročni depoziti	17.2	7.634.143	6.751.580
Ukupno ulaganja u povezana, pridružena i ostala lica		13.098.539	9.495.171
UKUPNO STALNA IMOVINA (I)		13.377.730	9.781.657
TEKUĆA IMOVINA			
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina			
Gotovina na računima i u blagajni	18.2.1.	1.492.368	900.343
Potraživanja po osnovu premije životnih osiguranja	18.2.2.	245.025	348.543
Potraživanja po osnovu premije neživotnih osiguranja		5	
Kratkoročni finansijski plasmani	18.2.3.	4.789.407	4.497.010
Ostala kratkoročna potraživanja	18.2.4.	40.588	23.205
Ukupno kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	18	6.567.393	5.769.101
Aktivna vremenska razgraničenja	19	392.522	216.782
UKUPNO TEKUĆA IMOVINA (II)		6.959.915	5.985.883
UKUPNO AKTIVA (I+II)		20.337.645	15.767.540

Napomene u prilogu su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2008. GODINE (nastavak)

(U KM)	Napomene	2008.	2007.
PASIVA			
KAPITAL			
Akcijski kapital – obične akcije	20.1.	6.070.000	5.549.000
Revalorizacione rezerve	20.2.	(85.185)	(41.533)
Rezerve iz dobitka	20.3.	217.755	200.009
Neraspoređeni dobitak iz ranijih godina	20.4.	338.172	521.998
Neraspoređeni dobitak iz tekuće godine		653.319	354.920
UKUPNO KAPITAL (I)	20	7.194.061	6.584.394
DUGOROČNA REZERVISANJA			
Rezervisanja za matematičke rezerve osiguranja života (II)	21	11.566.968	7.995.605
OBAVEZE			
Dugoročne obaveze			
Dugoročne obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	-	-	11
Kratkoročne obaveze			
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	22.1	403.880	345.595
Ostali dobavljači		1.206	1.554
Ostale obaveze iz poslovanja	22.2.	139.078	88.563
Obaveze po premijama reosiguranja životnih osiguranja	22.3	64.912	126.370
Obaveze po premijama reosiguranja neživotnih osiguranja		710	-
Obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	22.4	87.486	10.897
Ukupno kratkoročne obaveze	22	697.272	572.979
UKUPNO OBAVEZE (III)		697.272	572.990
Pasivna vremenska razgraničenja (IV)	23	433.717	328.516
KRATKOROČNA REZERVISANJA			
Rezervisanja za prenosne premije – životno osiguranje	24.1.	326.422	222.904
Rezervisanja za prenosne premije – neživotno osiguranje	24.2.	3.420	-
Rezervisanja za štete – životno osiguranje	24.2.	115.785	63.131
UKUPNO KRATKOROČNA REZERVISANJA (V)	24	445.627	286.036
UKUPNO PASIVA (I+II+III+IV+V)		20.337.645	15.767.540

Dana 19. februara 2009. godine uprava je odobrila finansijske izvještaje.

DIREKTOR

Veselin Petković

Napomene u prilogu sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU

za period koji se završava na dan 31.12.2008. godine

(UKM)	Aktionarski kapital	Revaloriz. rezerve	Rezerve iz dobitka	Neraspoređani dobitak		Ukupno
				Tekuće godine	Ranijih godina	
Saldo 1. januara 2007.	3.336.000	-	172.588	548.421	1.013.998	5.071.007
Povećanje kapitala iz nerasp. dobitka iz ranijih godina	1.013.000	-	-	-	(1.013.000)	-
Povećanje kapitala po osnovu nove emisije akcija	1.200.000	-	-	-	-	1.200.000
Izdvajanje u zakonske rezerve	-	-	27.421	(27.421)	-	-
Odluka o raspodeli	-	-	-	(521.000)	521.000	-
Vrednovanje HOV na dan 31.12.2007.	-	(41.533)	-	-	-	(41.533)
Ostvareni rezultat 31.12.2007.	-	-	-	354.920	-	354.920
Saldo 31. decembra 2007.	5.549.000	(41.533)	200.009	354.920	521.998	6.584.394
Saldo 1. januara 2008.	5.549.000	(41.533)	200.009	354.920	521.998	6.584.394
Prenos na neraspoređenu dobit	-	-	-	(337.174)	337.174	-
Izdvajanje u zakonske rezerve	-	-	17.746	(17.746)	-	-
Povećanje kapitala iz nerasp. dobitka iz ranijih godina	521.000	-	-	-	(521.000)	-
Vrednovanje HOV na dan 31.12.2008.	-	(43.652)	-	-	-	(43.652)
Ostvareni rezultat 31.12.2008.	-	-	-	653.319	-	653.319
Saldo 31. decembra 2008. godine	6.070.000	(85.185)	217.755	653.319	338.172	7.194.061

Napomene u prilogu su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

**IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKOM TOKU
ZA PERIOD ZAVRŠEN 31. DECEMBRA 2008. GODINE**

(U KM)	2008.	2007.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
<i>Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>		
Prilivi od premije osiguranja, saosiguranja i primljeni avansi	7.164.804	4.919.845
Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti	3.392	1.000
<i>Ukupno prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<i>7.168.196</i>	<i>4.920.845</i>
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Odlivi po osnovu naknada šteta iz osigur. i udjela u štetama iz saosig.	(507.235)	(493.204)
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim	(177.189)	(112.376)
Odlivi po osnovu troškova sprovođenja osiguranja	(2.845.550)	(1.869.964)
Odlivi po osnovu poreza iz rezultata	-	(55.858)
<i>Ukupno odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<i>(3.529.974)</i>	<i>(2.531.403)</i>
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	3.638.222	2.389.442
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
<i>Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja</i>		
Prilivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana	21.906	-
Prilivi na osnovu ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	146.708
Prilivi od kamata	977.906	629.317
<i>Ukupno prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja</i>	<i>999.812</i>	<i>776.025</i>

Napomene u prilogu su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

**IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKOM TOKU
ZA PERIOD ZAVRŠEN 31. DECEMBRA 2008. GODINE
(nastavak)**

(U KM)	2008.	2007.
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Odlivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana	-	(274.465)
Odlivi po osnovu nabavke nematerijalnih ulaganja i osnov. sreds.	-	(3.252)
Odlivi na osnovu ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	(4.036.906)	(3.580.970)
Ostali odlivi iz aktivnosti investiranja	(9.103)	-
<i>Ukupno odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja</i>	<i>(4.046.009)</i>	<i>(3.858.688)</i>
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(3.046.197)	(3.082.663)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		
Prilivi na osnovu uvećanja kapitala	-	1.200.000
<i>Ukupno prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja</i>	<i>-</i>	<i>1.200.000</i>
UKUPNI NETO PRILIVI GOTOVINE	8.168.008	6.896.870
UKUPNI NETO ODLIVI GOTOVINE	(7.575.983)	(6.390.091)
NETO PRILIV GOTOVINE	592.025	506.779
GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	900.343	393.564
GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA	1.492.368	900.343

Napomene u prilogu su sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE GODIŠNJEG OBRAČUNA I RAČUNAVODSTVENI METOD

1.1. Računovodstveni metod

Finansijski izvještaji sastavljeni su u skladu sa računovodstvenim propisima koji se primjenjuju u Republici Srpskoj, a posebno sa:

- Zakonom o društvima za osiguranje (Sl. glasnik RS broj 17/05 i 64/06);
- Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (Sl. glasnik RS broj 67/05);
- Zakonom o preduzećima (Sl. glasnik RS broj 24/98, 62/02, 38/03 i 97/04);
- Zakon o porezu na dobit (Sl. Glasnik RS broj 91/06);
- Pravilnik o sadržaju izvještaja nezavisnog revizora o obavljenoj reviziji finansijskih i drugih izvještaja društava za osiguranje (Sl. glasnik RS broj 7/08) - sa primjenom na godišnji račun za 2007. godinu;
- Pravilnik o primjeni kontnog okvira društava za osiguranje (Sl. glasnik RS broj 113/07);
- Pravilnik o obrascima i sadržini pozicija u obrascima Bilans stanja i Bilans uspjeha za društva za osiguranje (Sl. glasnik RS broj 113/07);
- Pravilnik o visini i načinu ulaganja sredstava društava za osiguranje (Sl. glasnik RS broj 116/06);
- Pravilnik o elementima i kontroli margine solventnosti društava za osiguranje (Sl. glasnik RS broj 101/07);
- Pravilnik o tehničkim rezervama Agencije za osiguranja Republike Srpske (Sl. glasnik RS broj 116/06);
- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit (Sl. glasnik RS broj 129/06, 110/07 i 114/07);

Osim gore navedenih Zakona, profesionalna regulativa počiva na primjeni Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i na propisima koji regulišu računovodstvene izvještaje.

1.2. Interna akta poslovne politike

U primjeni i sprovođenju poslovne politike Društvo je primjenjivalo opšta akta i akta poslovne politike.

Društvo posluje u skladu sa Statutom i Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

U toku 2007. godine Skupština Društva donijela je Odluku o izmjeni člana 6. postojećeg Statuta, kojim se reguliše visina osnovnog kapitala.

U cilju usklađivanja sa odredbama Zakona o društvima za osiguranje, na sjednici Upravnog odbora Društva održanoj 20.02.2007. godine donijeta je i usvojena Odluka o usvajanju akata poslovne politike i to:

- Pravilnik o uslovima i načinu deponovanja i ulaganja sredstava Društva;
- Pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka;
- Pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja i visini prenosnih premija;
- Pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja matematičke rezerve;
- Pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja rezervacija za štete;
- Pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za učešće u dobiti (životna osiguranja);

- Pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za izravnjanje rizika (samo za neživotna osiguranja);
- Pravilnik o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja;
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja regresa;
- Pravilnik o preventivi;
- Pravilnik o formiranju i načinu obračuna rezervi za bonuse i popuste.

Na istoj sjednici usvojene su i sljedeće Odluke Društva:

- Odluka o tehničkim osnovama osiguranja;
- Odluka o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samopridržaja u ukupnom iznosu samopridržaja.

Na sjednici Upravnog odbora Društva održanoj 29.12.2008. godine donijete su Smjernice za rad interne revizije GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka.

1.3. Sastavljanje finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji su sastavljeni na obračunskoj osnovi. To znači da su efekti transakcija ili drugih poslovnih događaja priznati kada su nastali i evidentirani u poslovnim knjigama, a u finansijskim izvještajima iskazani za period na koji se odnose.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivalo svoje računovodstvene politike koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srpske i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Finansijski izvještaji Društva su iskazani u KM (konvertibilna marka). KM predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj. Važeći kurs između KM i EURO-a je 1,95583.

U revizorskom izvještaju podaci su iskazani u KM ukoliko nije drugačije naglašeno.

1.4. Podaci o broju zaključenih ugovora o zastupanju/posredovanju i posrednicima u osiguranju

U periodu 01.01. do 31.12.2008. godine Društvo je zaključilo 3.010 (2007.-2.303) novih ugovora o osiguranju života od čega 2.708 (2007. - 1.994) ugovora sa dodatnim osiguranjem od posljedica nesrećnog slučaja.

U toku 2008. godine Društvo je aktivno saradivalo sa Društvima za posredovanje ili zastupanje u osiguranje, a na osnovu sljedećih Ugovora:

- Ugovor o zastupanju u poslovima osiguranja br. 1/07 sa Društvom za zastupanje u poslovima osiguranja "SAFE-INVEST ", d.o.o., Banja Luka
- Ugovor o zastupanju u poslovima osiguranja br. 2/07 sa Agencijom za zastupanje i posredovanje u osiguranju "WVP", d.o.o., Banja Luka
- Ugovor o zastupanju u poslovima osiguranja br. 1/2008 sa Preduzećem za zastupanje u osiguranju "Pretoria", d.o.o., Banja Luka

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

2.1. Stalna materijalna sredstva

Osnovna sredstva (nekretnine i oprema) iskazana su u bilansu stanja po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti, kako je to regulisano članom 20. i 21. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

Naknadni izdaci (dodatna ulaganja) na nekretninama i opremi priznaju se kao povećanje vrijednosti sredstava, samo ako je ispunjen neki od sljedećih uslova, tj. ukoliko se dodatnim ulaganjem:

- produžava vijek upotrebe
- povećava kapacitet
- poboljšava kvalitet proizvoda/usluga ili se značajnije smanjuju troškovi

Izdaci za servisiranje i razne popravke knjiže se kao trošak tekućeg ili investicionog održavanja, odnosno ne mogu se uključiti u nabavnu vrijednost sredstava.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja osnovnih sredstava utvrđuju se kao razlika između procjenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstava, i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspjeha.

2.1.1. Amortizacija

Obračun amortizacije nekretnina i opreme vrši se od početka narednog mjeseca u odnosu na mjesec kad je sredstvo stavljeno u upotrebu odnosno van upotrebe (prodaja, rashod i sl.).

Za obračun amortizacije primjenjuje se proporcionalni metod otpisivanja.

Obračun amortizacije za poreske svrhe vrši se u skladu sa poreskim propisima.

Stope amortizacije koje su u primjeni za osnovna sredstva su:

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
– Građevinski objekti	1,3 %	1,3 %
– AOP oprema	20,0 %	20,0 %
– Putnička vozila	20,0 %	20,0 %
– Kancelarijske mašine	14,0 %	14,0 %
– Kancelarijski namještaj	11,0 %	11,0 %
– Ostala oprema	20,0 %	20,0 %

2.2. Finansijska ulaganja

Društvo vrši ulaganja sredstava u skladu sa Pravilnikom o visini i načinu ulaganja društava za osiguranje propisanim od strane Agencije za osiguranje.

Vrednovanje istih vrši se u skladu sa čl. 27. Pravilnika o računovodstvenim politikama Društva.

2.3. Potraživanja po onovu premija

Potraživanja po onovu premija iskazana su u visini za koju se pretpostavlja da će biti u cjelosti naplaćena. Ukoliko se premija nakon poslatih opomena ne naplati, u roku od 60 dana vrši se storniranje polise.

2.4. Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kratkoročne depozite kod domaćih banaka. Navedeni plasmani iskazani su po nominalnoj vrijednosti, a gde je ugovoreno, uvećani su za pripisanu kamatu.

2.5. Prenosne premije

Obračun prenosne premije vrši se u skladu sa Pravilnikom o formiranju i načinu obračunavanja i visini prenosnih premija. Prenosna premija je kod osiguranja dopunske nezgode uz osiguranje života obračunata metodom „pro rata temporis“. Kod osiguranja života prenosna premija je obračunata u skladu sa Tarifom premija osiguranja života.

Verifikaciju prenosne premije na dan 18.02.2008. godine izvršio je ovlašćeni aktuar Dejan Petrović.

2.6. Rezervisane štete

Rezervacija prijavljenih a nelikvidiranih šteta i nastalih a neprijavljenih šteta izvršeno je po Pravilniku o načinu utvrđivanja dijela tehničke premije za isplatu nastalih neisplaćenih obaveza.

Verifikaciju rezervisane štete na dan 18.02.2008. godine izvršio je ovlašćeni aktuar Dejan Petrović

2.7. Matematička rezerva

Matematička rezerva osiguranja života obračunata je primjenom načela i principa aktuarske matematike osiguranja života, a prema unaprijed utvrđenim matematičko-tehničkim osnovama osiguranja života.

Verifikaciju matematičke rezerve na dan 18.02.2008. godine izvršio je ovlašćeni aktuar Dejan Petrović

2.8. Finansijske obaveze

Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju u roku do godinu dana, od dana činidbe, odnosno od dana godišnjeg bilansa.

2.9. Prihodi

Prihodi obuhvataju prihode od uobičajenih aktivnosti Društva (poslovni i finansijski prihodi) i dobitke. Uobičajene odnosno redovne aktivnosti Društva su sve aktivnosti koje Društvo preduzima u djelokrugu svoga rada kao i aktivnosti koje su sa njima povezane i koje podržavaju taj rad i od njega proizilaze ili imaju prpratni karakter.

Dobici predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti preduzeća. Dobici predstavljaju povećanja ekonomskih koristi i kao takvi po prirodi nisu različiti od prihoda.

Dobici uključuju dobitke proistekle iz prodaje dugoročnih sredstava, nerealizovane dobitke; na primjer, one što proističu iz revalorizacije utrživih vrijednosnih papira i one što rezultiraju iz porasta iskazane vrijednosti dugoročnih sredstava.

Na računima prihoda obuhvataju se poslovni prihodi, finansijski prihodi, ostali prihodi, koju obuhvataju i prihode po osnovu storniranja obezređenja sredstava.

2.10. Rashodi

Rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Na računima rashoda obuhvataju se poslovni rashodi, finansijski rashodi i ostali rashodi, koji obuhvataju i rashode po osnovu obezvrjeđenja sredstava.

Gubici predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju rashoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti preduzeća. Gubici predstavljaju smanjenja ekonomskih koristi i kao takvi nisu po svojoj prirodi različiti od drugih rashoda.

Gubici uključuju gubitke koji su proizašli iz prodaje dugoročnih sredstava. Rashodi, takođe, uključuju nerealizovane gubitke po osnovu kursnih razlika.

2.11. Primanja zaposlenih

Primanja zaposlenih obračunavaju se kao obaveza i rashod perioda na koji se odnose, u visini na koju zaposleni ima pravo u skladu sa kolektivnim ugovorom, odnosno ugovorom o radu ili opštim aktom, nezavisno od toga da li je isplata tih zarada izvršena do kraja obračunskog perioda.

2.12. Analiza vođenja poslovnih knjiga

Akcionarsko društvo za osiguranje "Grawe osiguranje" a.d., Banja Luka, vodi poslovne knjige po sistemu dvojnog knjigovodstva, a sastoje se od dnevnika, glavne knjige i pomoćnih knjiga, koje su prenijete na sistem za automatsku obradu podataka i omogućavaju kontrolu ispravnosti knjiženja, čuvanja i korišćenja podataka, kao i uvid u hronologiju izvršenih knjiženja i sagledavanje svih promjena na računima glavne knjige. Sve poslovne knjige se vode u elektronskom obliku primjenom računarskog računovodstvenog i ostalih programa, s tim da su hardverska i softverska rješenja data na nivou cjelog koncerna.

Lice odgovorno za vođenje poslovnih knjiga je Sladana Dragosavljević, a za sastavljanje finansijskih izvještaja je dipl. ekonomista Dijana Vulić, sa stručnim zvanjem sertifikovanog računovođe.

Društvo ispostavlja (štampa) polisu kod ugovaranja preko kompjutera, tako da nepopunjenih polisa nema, odnosno ne postoji potreba za štampanjem blanko obrazaca polisa osiguranja, već se one štampaju onda kada za tim postoji potreba, odnosno kada je već ugovorena njena prodaja.

Knjiga šteta je potpuna, uredna i ažurna.

2.12. Otvoreni dinarski i devizni računi u periodu za koji se obavlja revizija

Red. broj	Naziv banke	Broj tekućeg računa
1.	Razvojna banka a.d., Banja Luka – KM	562-099-00012541-22
2.	Raiffeisen Bank d.d., Banja Luka - KM	161045-00080100-06
3.	Nova banka, Banja Luka - KM	555-007-00022860-62
4.	Hypo-Alpe-Adria Bank a.d., Banja Luka - KM	552000-00003359-74
5.	Nova Banjalučka Banka a.d., Banja Luka	551001-00014074-02
6.	Žiro račun –Procredit banka a.d., Banja Luka - KM	1941063226400174
7.	Hypo-Alpe-Adria Bank a.d., Banja Luka – kastodi rn	552000-00019794-45
8.	Ravojna banka - devizni račun	508-4101949039
9.	Procredit banka - devizni račun	194-106-32264012-41
10.	Raiffeisen banka - devizni račun	505012000-450895
11.	Hypo-Alpe-Adria Bank a vista	552023-00023321-74
12.	Hypo-Alpe-Adria Bank neživotno osiguranje	552023-00021167-37

2.14. Izvještavanje po segmentu

Segment je dio Društva koji se može izdvojiti ili kao dio angažovanja u proizvodnji proizvoda ili pružanju usluga (poslovni segment) ili kao dio angažovan u proizvodnji proizvoda ili pružanja usluga unutar određenog ekonomskog okruženja (geografski segment), koji je podložan rizicima i koristima koje se razlikuju od onog drugog segmenta. Trenutno poslovanje Društva je u području životnog i neživotnog osiguranja (poslovni segment), a njegovo poslovanje, ukupna imovina kao i većina klijenata su smješteni u Bosni i Hercegovini – Republika Srpska (geografski segment). Stoga je izvještavanje po segmentu prikazano u Napomeni 3.

3. POSLOVNI SEGMENTI

Društvo je u toku 2008. godine obavljalo svoje poslovanje putem 2 osnovne djelatnosti i to:

- (a) *Životno osiguranje;*
- (b) *Neživotno osiguranje;*

Na osnovu Zakona o društvima za osiguranje ("Službeni glasnik RS" broj: 17/05, 01/06 i 64/06), odnosno Međunarodnog računovodstvenog standarda 14 – Izvještavanje po segmentima, Društvo izvještava o svojim segmentima:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka**Napomene uz finansijske izvještaje****3.1. BILANS USPJEHA ZA PERIOD OD 01.01. DO 31.12.2008. GODINE**

(U KM)	2008. život	2008. neživot	2008. ukupno	2007. život	2007. neživot	2007. ukupno
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI						
PRIH. OD PREMIJE OSIG. I SAOSIGUR.						
Fakturisana premija osiguranja i saosiguranja	6.993.303	5.516	6.998.819	4.937.348	-	4.937.348
Promjene prenosne premije	(837.730)	(3.420)	(841.150)	(535.819)	-	(535.819)
UK. PRIH. OD PREM. OSIG. I SAOSIG.	6.155.573	2.096	6.157.669	4.401.528	-	4.401.528
RASHODI OSIGURANJA						
Naknade štete iz osiguranja i saosiguranja	(558.831)	-	(558.831)	(432.929)	-	(432.929)
Izmjene ostalih tehničkih rezervi	(2.938.250)	-	(2.938.250)	(1.659.007)	-	(1.659.007)
Troškovi poslovanja (sprovođenje osiguranja)	(2.876.768)	(1.762)	(2.878.530)	(2.581.237)	-	(2.581.237)
UKUPNO RASHODI OSIGURANJA	(6.373.849)	(1.762)	(6.375.611)	(4.673.173)	-	(4.673.173)
Ostali tehnički prihodi	38.030	-	38.030	21.878	-	21.878
Ostali tehnički rashodi	(1.267)	-	(1.267)	(705)	-	(705)
BRUTO TEHNIČKI REZULTAT	(179.417)	(1.762)	(181.179)	(250.472)	-	(250.472)
Cedirano reosiguranje	(91.000)	(50)	(91.050)	(89.988)	-	(89.988)
TEHNIČKI REZULTAT	(270.417)	(1.812)	(272.229)	(340.460)	-	(340.460)
NETEHNIČKI REZULTAT						
Finansijski prihodi	817.881	196.023	1.013.904	735.117	-	735.117
Finansijski rashodi	(13.687)	-	(13.687)	-	-	-
Finansijski prihodi i rashodi (neto)	804.194	196.023	1.000.217	735.117	-	735.117
Ostali netehnički rashodi	(1.589)	-	(1.589)	-	-	-
BRUTO DOBITAK	530.091	196.307	726.399	394.657	-	394.657
Porez	53.449	19.631	(73.080)	(39.737)	-	(39.737)
NETO DOBIT	476.642	176.677	653.319	354.920	-	354.920

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

3.2. BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2008. GODINE

(U KM)	2008. život	2008. neživot	2008. ukupno	2007. život	2007. neživot	2007. ukupno
AKTIVA						
STALNA IMOVINA						
Stalna materijalna sredstva						
Građevinski objekti	252.945	-	252.945	256.516	-	256.516
Oprema	26.246	-	26.246	29.970	-	29.970
Ukupno stalna materijalna sredstva	279.191	-	279.191	286.486	-	286.486
Ulaganja u povezana, pridružena i ostala lica						
Dugor. krediti odobreni osig. i ost. pravnim licima	0	402.396	402.396	445.457	-	445.457
Ulag. u HOV emitovane od str. nepov.pravnih lica	3.540.338	1.521.662	5.062.000	2.298.134	-	2.298.134
Dugoročni depoziti	6.276.919	1.357.224	7.634.143	6.751.580	-	6.751.580
Ukupno ulag. u povezana, pridružena i ost. lica	9.817.257	3.281.282	13.098.539	9.495.171	-	9.495.171
UKUPNO STALNA IMOVINA (I)	10.096.448	3.281.282	13.377.730	9.781.657	-	9.781.657
TEKUĆA IMOVINA						
Kratkor. potraživanja, plasmani i gotovina						
Gotovina na računima i u blagajni	1.489.088	3.280	1.492.368	900.343	-	900.343
Potraživanja po osnovu premije životnih osig.	245.025	-	245.025	348.543	-	348.543
Potraživanja po osnovu premije neživotnih osig.	-	5	5	-	-	-
Kratkoročni finansijski plasmani	4.789.407	-	4.789.407	4.497.010	-	4.497.010
Ostala kratkoročna potraživanja	40.588	-	40.588	23.205	-	23.205
Interni odnosi	(183.020)	183.020	-	-	-	-
Ukupno kratkor. potraž., plasmani i gotovina	6.381.088	186.305	6.567.393	5.769.101	-	5.769.101
Aktivna vremenska razgraničenja	391.496	1.026	392.522	216.782	-	216.782
UKUPNO TEKUĆA IMOVINA (II)	6.772.584	187.331	6.959.915	5.985.883	-	5.985.883
UKUPNO AKTIVA (I+II)	16.869.032	3.468.613	20.337.645	15.767.540	-	15.767.540

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

3.2. BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2008. GODINE (nastavak)

(U KM)	2008. život	2008. neživot	2008. ukupno	2007. život	2007. neživot	2007. ukupno
PASIVA						
KAPITAL						
Akcijski kapital – obične akcije	3.000.000	3.070.000	6.070.000	5.549.000	-	5.549.000
Revalorizacione rezerve	(98)	(85.087)	(85.185)	(41.533)	-	(41.533)
Rezerve iz dobitka	107.614	110.141	217.755	200.009	-	200.009
Neraspoređeni dobitak iz ranijih godina	167.125	171.047	338.172	521.998	-	521.998
Neraspoređeni dobitak iz tekuće godine	476.642	176.677	653.319	354.920	-	354.920
UKUPNO KAPITAL (I)	3.751.283	3.442.778	7.194.061	6.584.394	-	6.584.394
DUGOROČNA REZERVISANJA						
Rez. za matematičke rezerve osiguranja života (II)	11.566.968	-	11.566.968	7.995.605	-	7.995.605
OBAVEZE						
Dugoročne obaveze						
Dug. obav. koje se mogu konvertovati u kapital	-	-	-	11	-	11
Kratkoročne obaveze						
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	402.025	1.855	403.880	345.595	-	345.595
Ostali dobavljači	1.206	-	1.206	1.554	-	1.554
Ostale obaveze iz poslovanja	138.859	219	139.078	88.563	-	88.563
Obav. po prem. reosiguranja životnih osiguranja	64.912	-	64.912	126.370	-	126.370
Obav. po prem. reosiguranja neživotnih osigur.	0	710	710	-	-	-
Obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	67.855	19.631	87.486	10.897	-	10.897
Ukupno kratkoročne obaveze	674.857	22.415	697.272	572.979	-	572.979
UKUPNO OBAVEZE (III)	674.857	22.415	697.272	572.990	-	572.990
Pasivna vremenska razgraničenja (IV)	433.717	-	433.717	328.516	-	328.516
KRATKOROČNA REZERVISANJA						
Rez. za prenosne premije – životno osiguranje	326.422	-	326.422	222.904	-	222.904
Rez. za prenosne premije – neživotno osigur.	-	3.420	3.420	-	-	-
Rezervisanja za štete – životno osiguranje	115.785	-	115.785	63.131	-	63.131
UKUPNO KRAT. REZERVISANJA (V)	442.207	3.420	445.627	286.036	-	286.036
UKUPNO PASIVA (I+II+III+IV+V)	16.869.032	3.468.613	20.337.645	15.767.540	-	15.767.540

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

4. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA

Društvo je iskazalo prihode od premije osiguranja u iznosu od 6.157.669 KM.

Prihodi su ostvareni po sljedećim osnovama:

(U KM)	2008.	2007.
Fakturisana premija osiguranja	6.998.819	4.937.348
Promene prenosne premije (povećanje)	(841.150)	(535.819)
Ukupno	6.157.669	4.401.528

Iz prikaza bruto sistema premije osiguranja utvrđene su sljedeće veličine koje su bile od uticaja na iznos prihoda od premije osiguranja (nije bilo saosiguranja) sa primjenom sadržaja propisa kojima se reguliše sistem osiguranja i sistem obračuna u djelatnosti osiguranja, i to:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.
Prenosna premija 31.12.2007. godine	1.763	1.228
Fakturisana premija za 2008. godinu	6.999	4.937
Prenosna premija 31.12.2008. godine	(2.604)	(1.763)
Ostvareni prihod od premije osiguranja	6.158	4.402

Uporedne veličine naprijed iznijete strukture prihoda (rashoda) u odnosu na prethodnu godinu su sljedeće:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.	Indeks 2008/2007
Fakturisana premija osiguranja	6.999	4.937	141,77
Prenosna premija na početku perioda	1.763	1.228	143,57
	8.762	6.165	142,13
Prenosna premija na kraju obrač. perioda	(2.604)	(1.763)	147,70
Prihod od premije osiguranja	6.158	4.402	139,90

4.1. Fakturisana premija osiguranja

Fakturisana premija osiguranja je iskazana po osnovu:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.
– Premija osiguranja života	6.352	4.478
– Premije osiguranja neživota	6	-
– Premija osiguranja priključne nezgode	602	431
– Prihod od dodatka za troš. zaključivanja ugovora o osiguranju	39	28
Ukupno:	6.999	4.937

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

4.2. Promjene prenosne premije

Prenosne premije osiguranja su ostvarene po uporednim veličinama i periodima kako slijedi:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.	Razlika
Prenosna premija osiguranja života	2.275	1.540	735
Prenosna premija neživotnog osiguranja	3	-	3
Prenosna premija osiguranja nezgode	326	223	103
Ukupno:	2.604	1.763	841

Ostvarena je i iskazana veća prenosna premija za 841 h/KM, što je kao rashod umanjilo prihod od fakturisanе premije osiguranja.

Osiguravački portfelj društva u 2008. godini broji 6.148 osiguranja života (31.12.2007.: 6.148) od kojih su 4.928 komada (31.12.2007.: 4.928) polise priključne nezgode. U toku 2008. godine zaključeno je 3.010 novih ugovora o osiguranju života (31.12.2007.: 2.303) od čega 2.708 ugovora sa dodatnim osiguranjem od posljedica nesrećnog slučaja (31.12.2007.: 1.994). Raspodjela premije osiguranja je izvršena u skladu sa aktima Društva.

Raspodjelu premije po funkciji sredstava je sljedeća:

	Obračunata fakturisana premija	Tehnička premija	Režijski dodatak	(u 000 KM) % dodatka u premiji
Životno osiguranje	6.388	3.731	2.657	41,59 %
Neživotno osiguranje	6	4	2	33,33 %
Dodatna osiguranja–priključna nezgoda	605	419	186	30,08 %
Ukupno:	6.999	4.154	2.845	40,65 %

5. NAKNADE ŠTETE IZ OSIGURANJA

Visina naknade štete iz osiguranja u iznosu od 558.831 KM je sljedeće strukture:

(U KM)	2008.	2007.
Naknada ugovorenih iznosa osiguranja života (5.1.)	507.235	493.204
Promjena rezervi (5.2.)	51.596	(60.275)
Ukupno	558.831	432.929

5.1. Naknada ugovorenih iznosa osiguranja života

Društvo ažurno vrši knjiženja (likvidiranih) i isplaćenih šteta odmah po izvršenom kompletiranju dokumentacije.

Najveći iznos likvidiranih i isplaćenih šteta iz osiguranja života iskazani su kod sljedećih osiguranika – korisnika osiguranja, i to:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Po broju štete	Po broju polise	(u KM) Iznos
93 00 01 2008	11.010.812	59.993
91 00 71 2008	11.010.812	32.672
91 00 62 2008	11.010.537	8.319
91 00 57 2008	11.001.482	8.028
91 00 114 2007	11.006.940	7.882
07 00 21 2007	11.008.339	7.737

5.2. Promjena rezervacija

Iz promjena rezervacija koje su iskazane u iznosu od 52 hilj.KM, struktura ovih rashoda je sljedeća:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.
Promjene rezervi za IBNR priključna nezgoda	8	6
Promjene rezervi za prijavljene štete (priključna nezgoda)	38	-
Promjene rezervi za prijavljene štete (život)	7	-
Promjena rezervi za IBNR – život	-	(30)
Promjena rezervi – život	-	(23)
Promjena rezervi – nezgoda	-	(13)
Promjene rezervi za štete – udio reosiguranja	(1)	-
Ukupno:	52	(60)

6. IZMJENE OSTALIH TEHNIČKIH REZERVI

Po osnovu izmjene u tehničkim rezervama, Društvo je iskazalo rashode u iznosu od 2.938 h/KM.

Iskazani rashodi od 2.938 h/KM po strukturi su sljedeći:

	Početno stanje 31.12.2007.	Stanje 31.12.2008.	(u 000 KM) Razlika na teret rashoda
Matematička rezerva osiguranja života	6.002	8.626	2.624
Korekcija za iznos prenosa portfelja iz Graza	-	(9)	(9)
Rezerva za učešće u dobiti	453	666	213
Ostale tehničke rezerve	251	361	110
Ukupno:	6.706	9.644	2.938

Po datim stanjima iz knjigovodstva utvrđuje se rashod iz osnova izmjene rezervisanja u iznosu od 2.938 h/KM.

7. TROŠKOVI POSLOVANJA (SPROVOĐENJA OSIGURANJA)

Društvo je iskazalo troškove poslovanja u iznosu od 2.878.530 KM koji su ostvareni po sljedećim osnovama, i to:

(U KM)	2008.	2007.
Provizija (7.1.)	2.263.750	2.191.203
Ostali troškovi sprovođenja osiguranja (7.2)	614.780	390.034
Ukupno	2.878.530	2.581.237

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

7.1. Provizija

Ostvarena provizija po osnovu zastupanja u osiguranju u iskazanom iznosu od 2.264 h/KM (2007.: 2.191 h/KM) je proizvod realizacije sljedećih ugovora:

1. Ugovora o zastupanju u poslovima osiguranja br. 1/2007, od 21.11.2007. godine i Aneksa Ugovora br. 1/2007 pod istim datumom zaključenim sa "Safe - Invest" Društva za zastupanje i posredovanje u osiguranju d.o.o., Banja Luka.

Aneksom 1 Ugovora o zastupanju u poslovima osiguranja utvrđene su osnovice i procenti ili promili za utvrđivanje visine provizije za plaćanje. Provizija se plaća u zavisnosti od plaćene premije.

Visina provizije je regulisana provizionim šemama koje se sastavni dio ovog Aneksa obračunate od neto tehničke premije osiguranja života po programima SAFE LIFE I ELITE i osiguranju života – obračunato od osigurane sume (osim za SAFE LIFE, ELITE).

Aneksom se dalje utvrđuje obračun i uplata provizije za:

- osiguranje života sa jednokratnom uplatom premije (tarifa G 11),
- osiguranje života po tarifi K (osiguranje života sa tekućim plaćanjem premije samo prvih šest mjeseci),
- dodatno osiguranje života za slučaj smrti od posledica nesrećnog slučaja – UTZ,
- dodatno osiguranje života za vrijeme radne nesposobnosti – AUZ,
- dopunsko osiguranje uz osiguranje života za slučaj nastanka teške bolesti – TB.

Dalje se Aneksom utvrđuje visina provizije, i to:

- a) Za osiguranje života samo za slučaj smrti – R 1 (grupa 92) – izraženo u % od naplaćene premije
    - 15 % od neto tehničke premije za prvu godinu
    - 12 % od neto tehničke premije za cjelokupno trajanje osiguranja.
  - b) Za osiguranje dodatnog nesrećnog slučaja (grupa 07) – izraženo u % od naplaćene premije, i to u visini od 20 % za cjelokupno trajanje osiguranja.
2. Ugovora o zastupanju u poslovima osiguranja br. 2/2007 i Aneksom Ugovora br. 2 zaključenim sa "WVP" Agencija za zastupanje i posredovanje u osiguranju d.o.o., Banja Luka (Ugovor i Aneks od 30.11.2007.g.). Uslovi za obračun i plaćanje provizije skoro su isti kao i kod naprijed navedenog Aneksa iz Ugovora sa "Safe - Invest".

Visina obračunate i isplaćene provizije koje su ostvarene za 2008. godinu su sljedeće:

	<u>(u 000 KM)</u>
a) Obračunata provizija za 2008.g.	2.264
b) Isplaćena provizija u 2008.g.	2.139
c) Razlika: (a – b)	<u>125</u>

Obračunata visina provizije sa iznosima vraćenih aktivnih vremenskih razgraničenja na teret rashoda su iskazane u sljedećim iznosima:

Ostvareno učešće obračunate provizije posrednika u premiji osiguranja za 2008. godinu iznosi 32,35 %, što se utvrđuje iz odnosa veličina:

	<u>(u 000 KM)</u>
a) Fakturisana premija	6.999
b) Obračunata provizija	2.264
c) % učešća u premiji (b : a)	<u>32,35%</u>

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Ostvareno učešće obračunate provizije u TSO u 2008. godini iznosi (2.264 : 2.879) 78,64 %.

Društvo nije vršilo razgraničenje troškova pribave sa stanjem 31.12.2008. godine. Pokriće TSO iz režijskog dodatka, posmatrano u visini ostvarenja samo za 2008. godinu je sljedeće:

	<u>(u 000 KM)</u>
Ostvarena visina režijskog dodatka iz premije osiguranja za 2008. godinu	2.841
Troškovi poslovanja za 2008. godinu tj. iskazana visina ovih troškova	2.878
Razlika:	<u>(38)</u>

Pokriće TSO u cjelovitom posmatranju bez razgraničenja provizija je sljedeće:

	<u>(u 000 KM)</u>
1. <u>Prihodi za pokriće TSO</u>	
a) Režijski dodatak iz prenosne premije 31.12.2007. (1.763 x 40 %)	705
b) Režijski dodatak iz raspodjele premije u 2008. godini	2.841
c) Režijski dodatak iz prenosne premije 31.12.2008 godine	(1.042)
Prihodi za pokriće TSO (a + b – c)	<u>2.504</u>

7.2. Ostali troškovi sprovođenja osiguranja

Ostvarena visina ovih troškova u iznosu od 615 h/KM je iskazana po sljedećim osnovama:

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Bruto zarade	167	109
AOP	102	7
Reklamni materijal	82	40
Naknade za nadzor	51	49
Takse i doprinosi	24	21
Reklame	23	5
Obračunski zakup	15	15
Amortizacija	12	13
Troškovi ponuda	4	7
Kancelarijski materijal	5	5
Potrošni materijal	1	1
Električna energija	4	3
Gorivo	2	2
Održavanje osnovnih sredstava	4	4
Grafičke usluge	7	11
Telefonske usluge	7	6
Reprezentacija	6	4
Troškovi aktuara	10	4
Ostali nematerijalni troškovi	13	7
Ostali troškovi	76	28
Ukupno:	<u>615</u>	<u>390</u>

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

8. OSTALI TEHNIČKI PRIHODI

Iskazana visina ovih prihoda od 38 h/KM je sljedeće strukture:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Prihodi zakupnina	2	2
Obračunske zakupnine	15	15
Prihod od smanjenja rezervisanja	15	-
Prihod od troškova opomene (životno)	5	-
Ostali prihodi	1	5
Ukupno:	38	22

9. BRUTO TEHNIČKI REZULTAT

Iskazana je visina bruto tehničkog rezultata u iznosu gubitka od 181 h/KM kao razlike većih poslovnih rashoda od poslovnih prihoda bez reosiguranja, što se ilustruje u sljedećem prikazu:

	(u 000 KM)	
	2008	2007.
Ostvareni poslovni prihodi (bez reosiguranja)	6.196	4.424
Ostvareni poslovni rashodi (bez reosiguranja)	(6.377)	(4.674)
Bruto tehnički rezultat - negativan:	(181)	(250)

Struktura poslovnih prihoda je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008	2007.
Prihodi od premije osiguranja	6.158	4.402
Ostali tehnički prihodi	38	22
Ukupno:	6.196	4.424

Struktura poslovnih rashoda je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008	2007.
Naknada štete	559	433
Izmjene tehničkih rezervi	2.938	1.659
Troškovi poslovanja	2.879	2.581
Ostali tehnički rashodi	1	1
Ukupno:	6.377	4.674

10. CEDIRANO REOSIGURANJE

Društvo je iskazalo rashode u iznosu od 91 h/KM (2007.: 89 h/KM) što proizlazi iz prihoda i rashoda po osnovu reosiguranja, a u skladu sa Ugovorom o kvotnom reosiguranju životnih osiguranja zaključenog sa "Bosna Re" u Sarajevu od 17.07.2007. godine sa primjenom od 01.01.2007. godine.

Struktura rashoda po ovom osnovu je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007
a) Rashodi po osnovu premije reosiguranja	(312)	(217)
b) Prihodi od učešća u naknadi šteta reosiguranja	95	31
c) Prihodi od provizije iz ugovora o reosiguranju	126	97
Rashodi cedirano reosiguranje (b + c - a)	91	89

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

11. TEHNIČKI REZULTAT

Ostvarena je negativna razlika i po osnovu odnosa sa reosiguravačem odnosno iz poslova reosiguranja za još 91 h/KM, tako da je tehnički rezultat negativan za 272 h/KM, a što se utvrđuje iz sljedećih ostvarenja, i to:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Negativan bruto tehnički rezultat iz osnova većih poslovnih rashoda od poslovnih prihoda	(181)	(251)
Negativan rezultat iz poslova reosiguranja (cedirano reosiguranje)	(91)	(89)
Ukupno:	(272)	(340)

12. NETEHNIČKI REZULTAT

Društvo je ostvarilo prihode iz osnova kamata i usklađivanja vrijednosti obveznica u iznosu od 1.014 h/KM (2007.:735 h/KM), kao i rashode po osnovu kamata na obveznice u iznosu od 14 h/KM

Struktura prihoda je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Prihodi od kamata na deponovana sr. kod poslovnih banaka i dividende	800	669
Prihodi od usklađivanja vrijednosti obveznica (deponovanja i ulaganja)	212	66
Ostali nespomenuti prihodi	2	-
Ukupno:	1.014	735

Obračunata kamata je ostvarena po osnovu depozita kod sljedećih poslovnih banaka, i to:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Hypo – Alpe – Adria Bank, a.d., Banja Luka	330	310
Raiffeisen Bank, a.d. Banja Luka	127	114
Procredit banka, a.d. Banja Luka	182	116
Kredit GFG, Banja Luka	-	38
Kredit RB Nekretnine, Banja Luka	30	-
Nova banka, Banja Luka	85	91
Razvojna banka, a.d. Banja Luka	46	-
Ukupno:	800	669

13. BRUTO DOBITAK

Društvo je iskazalo visinu bruto dobitka u iznosu od 726 h/KM (2007.:395 h/KM), što proizlazi iz:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Negativnog tehničkog rezultata	(272)	(340)
Netehničkog rezultata	998	735
Razlika:	726	395

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

14. POREZ NA DOBITAK

Ostvareni elementi obračuna su:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
1. Dobitak prije oporezivanja	726	395
2. Povećanje poreske osnovice po osnovu 70 % reprezent.	4	3
3. Poreska osnovica (1 + 2)	730	398
4. Poreska stopa	10%	10 %
5. Porez na dobitak	73	40

15. STALNA MATERIJALNA SREDSTVA

Komisija za popis sredstava, potraživanja i obaveza, imenovana je od strane Direktora Društva po Odluci o godišnjem popisu za 2008. godinu, od 24.12.2008.godine, a sa ciljem utvrđivanja stvarnog stanja imovine i usklađivanja sa knjigovodstvenim.

Komisija je po izvršenom popisu podnijela Izvještaj Centralnoj popisnoj komisiji, koji je usvojen Odlukom Upravnog odbora br. U-02/09 od 05.02.2009. godine. Po datom Izvještaju, nisu utvrđene razlike između knjigovodstvenog i stvarnog stanja.

Struktura osnovnih sredstava na dan 31.12.2008. godine je sljedeća:

Red. broj	O P I S	Nabavna vrijednost	Ispravka Vrijedn.	Sadašnja vrijednost	Učešće % u strukturi	Procenat amortizov.
1.	Građevinski objekti	275	22	253	90,62	7,92 %
2.	Oprema	66	40	26	9,38	60,20 %
	Ukupno	341	62	279	100,00	18,05 %

Kako se vidi iz prednje tabele stepen amortizovanosti je relativno mali kod građevina, te iznad 50% kod opreme.

Red. broj	POZICIJA	Nekretnine	Oprema	Ukupno
	<u>Nabavna vrijednost</u>			
1.	Stanje 01.01.2008.g.	275	66	341
2.	Povećanje u toku godine	-	9	9
3.	Smanjenje u toku godine	-	(9)	(9)
4.	Ukupno 31.12.2008. (1+2+3)	275	66	341
	<u>Ispravka vrijednosti</u>			
5.	Ispravka vrijednosti do 01.01.2008.g.	18	36	54
6.	Ispr. vrijednosti otuđenih stal. sredstava	-	(5)	(5)
7.	Amortiz. za 2008. g.	4	9	13
8.	Ukupna ispr. vrijed 31.12.2008. (5+6+7)	22	40	62
9.	Neotpisana vrijednost 31.12.2008. (4-8)	253	26	279

Nekretnine

Vrednovanje nekretnina izvršeno je primjenom osnovnog postupka predviđenog članom 20. i 21. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama ovog Društva.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Društvo na računu nekretnina iskazuje poslovni prostor-stan u ulici Kralja Petra I Karađorđevića na II i III spratu (dvoetažan), korisne površine od 126,95 m², sa garažom i ostavom u podrumu iste zgrade, koji se nalazi na zemljištu označenom kao KČ br.3304/2, 3313/1 i 3308/2 K.O. Banja Luka i u vlasništvu je ovog Društva od 01.10.2002. godine.

Promjene nastale u 2008. godini iskazane su samo po osnovu amortizacije za period 01.01. do 31.12.2008. godine i isknjiženja vrijednosti Opreme koja je prikazana u tabeli, a koje su uredno sprovedene u poslovnim knjigama Društva.

Oprema

Vrednovanje opreme izvršeno je primjenom osnovnog postupka predviđenog članom 20. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama ovog Društva.

Društvo je u toku 2008. godine izvršilo nabavku novih osnovnih sredstva u visini od ukupno 9.103 KM.

Izvršen je uvid u fakture novonabavljenih sredstava, od kojih je najveća iskazana po osnovu nabavke LCD FSC i FSC Espresso u visini od 3.761,76 KM od dobavljača Pakom BH dana 11.05.2008 godine i nabavke ormara od dobavljača S-Design dana 06.08.2008 godine.

Obračun amortizacije izvršen je za svako sredstvo posebno, primjenom proporcionalne metode otpisa.

Uvidom u likvidnu dokumentaciju i popisni elaborat osnovnih sredstava, primjenom revizijskih procedura, stekli smo uvjerenje da osnovna sredstva stvarno postoje, da su vlasništvo Društva, da su vrednovana u skladu sa važećim propisima i evidentirana u poslovnim knjigama, uz potpunu i vjerodostojnu dokumentaciju, istinito i objektivno.

16. ULAGANJA U POVEZANA, PRIDRUŽENA I OSTALA LICA

Na ovom računu iskazan je dugoročni kredit odobren preduzeću „RB Nekretnine“ d.o.o., Banja Luka, u ranijem periodu, iskazan sa 31.12.2008. godine u visini od 402 h/KM.

Stanje i promjene u toku 2008. godine daju se u sljedećoj tabeli:

	<u>(u 000 KM)</u>	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
a) Prenešeno početno stanje 01.01.	445	582
b) Izvršeni povrati kredita u toku perioda	(43)	(137)
Stanje 31.12.	402	445

Za obezbjeđenje povrata kredita, uzeta je hipoteka na poslovni prostor koji je vlasništvo korisnika kredita.

Aneksom broj 5. zaključenom u toku poslovne 2007. godine, Društvo je sporazumno sa korisnikom dugoročnog kredita – „RB Nekretnine“ d.o.o., Banja Luka, izvršilo reprogramiranje ranije datog kredita. Po reprogramu, a na dan zaključenja pomenutog Aneksa (27.09.2007.), rok otplate je 8 godina i 3 mjeseca, uz nepromjenjenu kamatnu stopu od 7 % godišnje.

Kredit se otplaćuje u KM uz valutnu klauzulu vezanu za EUR.

Anuiteti se otplaćuju redovno.

Ocjena je ovlašćenog revizora da su uslovi pod kojima je kredit odobren u skladu sa tržišnim uslovima, te da je obezbjeđenje kredita osigurano na adekvatan način.

Društvo u toku 2008. godine nije vršilo ulaganja u povezana pravna lica.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

17. ULAGANJA U HOV I DUGOROČNI DEPOZITI

Struktura ovih ulaganja sa 31.12.2008. godine iskazana je po sljedećoj strukturi:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
1. Ulaganja u HOV emitovane od strane nepovezanih pravnih lica	5.062	2.298
2. Dugoročni depoziti	7.634	6.752
Ukupno:	12.696	9.050

17.1. Ulaganja u HOV

Struktura ovih ulaganja daje se u sljedećoj tabeli:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
1. Ulag.u HOV emitovane od str. nepovezanih pravnih lica-obveznice	5.037	2.213
2. Ulag.u HOV emitovane od str. nepovezanih pravnih lica-akcije	25	85
Ukupno:	5.062	2.298

17.1.1. Ulaganja u HOV - obveznice

Društvo je u toku 2008. godine dio svoga novčanog potencijala plasiralo u dugoročne hartije od vrednosti, (obveznice NLB Razvojne banke, a.d. Banja Luka emitovane na osnovu rješenja Komisije za HOV Republike Srpske broj: 01-UP-031-1739/07).

O P I S	(u 000 KM)		
	Nabavna vrijednost	Ispravka vrijednosti	Sadašnja vrijednost
Obveznice NLB Razvojne banke	2.549	320	2.229
Obveznice stare devizne štednje	2.373	379	1.994
Obveznice opštine Laktaši	464	-	464
Obveznice grada Banjaluke	350	-	350
Ukupno:	5.736	699	5.037

Uknjižba kupljenih hartija od vrijednosti je izvršena u visini nominalne vrijednosti, a preko ispravke vrijednosti je izvršeno njihovo svođenje na nabavnu (tržišnu) vrijednost. Ispravka vrijednosti kod dugoročnih plasmana predstavlja razliku između nominalne vrijednosti obveznica stare devizne štednje i tržišne vrijednosti istih hartija od vrijednosti.

U periodu od 01.01. do 31.12. 2007. godine Društvo je izvršilo kupovinu obveznica NLB Razvojne banke ukupne kupovne vrijednosti od 2.159.602 KM, odnosno nominalne vrijednosti u visini od 2.549.000 KM. Također, u periodu od 01.01. do 31.12.2008 godine Društvo je izvršilo kupovinu obveznica grada Banjaluke, opštine Laktaši i obveznica stare devizne štednje ukupne kupovne vrijednosti 3.222.531 KM, odnosno nominalne vrijednosti 3.222.531 KM. Obveznice su kupovane po Upisnicama o upisu i uplati obveznica prve emisije Obveznica stare devizne štednje, Obveznica opštine Laktaši i Obveznice grada Banja Luka.

Obveznica NLB Razvojne banke date su u pregledu koji slijedi:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

(u KM)

Serija	Nominalna vrijednost	Rok dospjeća	Kupovna vrijednost	Kupovna vr. uvećana za linearni prinos	Kamat a	Tržišna vrijedn. na 31.12.2008	Razlika
2010	1.900.000	04.06.2010.	1.606.619	1.754.599	95.508	1.661.683	(92.917)
2010	240.000	04.06.2010.	203.034	221.634	12.064	209.897	(11.737)
2010	409.000	04.06.2010.	349.949	377.701	20.559	357.699	(20.001)
	2.549.000	-	2.159.602	2.353.934	128.131	2.229.279	(124.655)

Uvidom u tekuću dokumentaciju, nominalna vrijednost jedne obveznice iskazana je u visini od 100 KM, dok je ista na dane uplata iznosila 84,56 KM ; 84,60 KM i 85,56 KM.

Iz prednjeg proizlazi sljedeća razlika:

	<u>(u KM)</u>	<u>(u 000 KM)</u>
1. Stanje obveznica po nominalnoj vrijednosti	2.549.000	2.549
2. Stanje obveznica–plaćeno prilikom kupovine- kupovna vrijednost (kurs 84,56)	2.159.603	2.160
3. Razlika između nominalne i kupovne vrijednosti preko ispravke vrijednosti (red.br.1-2)	(389.397)	(389)
4. Kamata -kupovni kurs uvećan za linearni prinos	128.131	128
5. Kupovna vrijednost uvećana za linearni prinos– (red.br.2+4)- efekat preko prihoda od kamate	2.353.934	2.353
6. Usklađenje vrijednosti za obračun kamate sa 31.12.2007. g.	(66.199)	(66)
7. Stanje obveznica u KM po tržišnoj vrijednosti na dan 31.12.2008.god. (86,82)	2.229.279	2.230
8. Razlika između kupovne vrijednosti uvećane za linearni prinos i tržišne vrijednosti (red.br.5-6)	(124.655)	(125)
9. Stanje ispravke vrijednosti obveznica na dan 31.12.2008. godine (red.br. 3-4-6+7)	319.722	320

Obveznice opštine Laktaši na dan 31.12.2008 godine nominalne vrijednosti 500.000 KM su smanjene na iznos 464.375 KM, jer je izvršena naplata glavnice i kamate u ukupnom iznosu od 50.000 KM, od čega se na glavicu odnosi 35.625 KM a na kamatu 14.375 KM.

Obveznice stare devizne štednje su kupovane po osnovu Zakona Vlade RS radi izmirenja stare devizne štednje. Ukupna nominalna vrijednost kupljenih obveznica iznosi 2.636.146 KM. Rok dospjeća obveznice je 18.02.2013. godine. Kamatna stopa je 2,5% na godišnjem nivou i računa se na ostatak glavnice uz primjenu linearnog obračuna kamate. Kupovna vrijednost ovih obveznica je 1.938.110 KM (plus troškovi kamata i brokerske provizije) a na dan 31.12.2008. njihova vrijednost iznosi 1.992.926 KM. Ukupan iznos ispravke vrijednosti 379.605 KM.

Ocjena je ovlaštenog revizora da su ostvareni uslovi pod kojima su plasirana finansijska sredstva povoljni. Visina prinosa nije ostvarena u ovom periodu što je djelomično rezultat uravnoteženja na tržištu hartija od vrijednosti. Međutim, ulaganjem u obveznice Društvo nastoji da obezbjedi sigurnost plasmana i očuvanje sredstava Društva, s obzirom da je postignuta usklađenost plasmana sa uslovima na tržištu i uslovima sadržaja osiguranja života.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

17.1.2. Ulaganja u HOV – akcije

Jedan dio raspoloživih sredstava Društvo je u toku godine plasiralo u akcije kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u zemlji.

Na ovom računu Društvo je iskazalo tržišnu vrijednost akcija na dan 31.12.2008. godine u iznosu od 25 h/KM.

O P I S	Nabavna vrijednost	Ispravka vrijednosti	(u 000 KM) Sadašnja vrijednost
Hartije od vrijednosti- akcije	114	89	25
Ukupno:	114	89	25

Hartije od vrijednosti – akcije iskazane su po osnovu kupovine akcija kupljenih na tržištu od sljedećih emitenata i u sledećim veličinama. Radi lakšeg sagledavanja, ovdje podatke iznosimo u KM.

AKCIJE	(u KM)		
	Kupovna vrijednost	Tržišna vrijednost	Ispravka vrijednosti
Telekom Srpske a.d.	30.750	10.982	19.768
Birač, a.d.	6.108	1.130	4.978
Banjalučka pivara,a.d. Banja Luka	7.040	1.291	5.749
Hidroelektrane na Drini,a.d.Višegrad	18.307	3.105	15.202
Tržnica, a.d.B.Luka	1.407	684	723
Hidroelektrane na Trebišnjici a.d.Trebinje	22.429	3.058	19.371
Elektro Doboj, a.d. Doboj	2.754	536	2.218
Rafinerija ulja, a.d. Modriča	9.751	1.360	8.391
Vitaminka,a.d. B.Luka	1.459	727	732
Elektrokrajina,a.d.B.Luka	6.927	1.136	5.791
ElektroBijeljina,a.d.Bijeljina	2.815	592	2.223
Željeznice RS, a.d.Doboj	2.711	382	2.329
Elektro-Hercegovina, a.d.Trebinje	1.407	435	972
Zbir akcija	113.865	25.418	88.447

Akcije su knjižene po cijeni po kojoj su plaćene, dok je stanje 31.12.2008. godine iskazano po tržišnoj vrijednosti, utvrđenoj od strane ovlašćene institucije za promet hartijama od vrijednosti -" Hypo Alpe Adria Bank"- Pododjel za kastodi poslove. Sve akcije su likvidne i imaju svoju vrijednost na tržištu akcija. Sa stanjem na dan 31.12.2008. godine ostvaren je negativan efekat, koji je u skladu sa MRS 39 knjižen na revalorizacione rezerve. Akcije kupljene u mjesecu septembru 2007, pa se i u narednom periodu očekuje porast cijena na tržištu.

Uvidom u tekuću dokumentaciju, akcije su kupovane preko" Hypo Alpe Adria Bank", a.d. Banja Luka-Odjel za poslovanje sa hartijama od vrijednosti "Hypo Broker". Za svaku kupovinu postoji Izvještaj o obavljenim berzanskim transakcijama, gde su navedeni osnovni podaci uključujući količinu, cijenu, plaćenu proviziju i ostale neophodne podatke.

Uvidom u Izvještaje o cjenama akcija na dan 31.12.2008. godine, utvrđeno je da je Društvo pravilno utvrdilo i iskazalo tržišnu vrijednost akcija na navedeni dan.

17.2. **Dugoročni depoziti**

Jedan dio raspoloživih sredstava Društvo je oročilo na period uglavnom do pet godina.

Stanje dugoročnih depozita na dan 31.12.2008.godine daje se u sljedećoj tabeli:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Red. broj	Naziv banke	(u 000 KM)	
		Iznos depozita	Iznos depozita
		2008.	2007.
1.	"Nova banka" Banja Luka - 1.depozit	898	898
2.	"Nova banka" Banja Luka - 2.depozit	223	211
3.	"Nova banka" Banja Luka - 3.depozit	390	370
4.	"Procredit" Banja Luka - 1.depozit	1.517	1.517
5.	"Procredit" Banja Luka - 2.depozit	1.200	1.200
6.	"Raiffeisen Banka" Banja Luka	1.956	1.956
7.	"Hypo Alpe Adria Bank" Banja Luka	600	600
8.	"Razvojna banka" KM Banja Luka	850	-
Ukupno:		7.634	6.752

Uslovi pod kojima su depoziti oročeni su sljedeći:

Red. broj	Naziv banke kod koje su sredstva oročena	Iznos depozita u KM	Iznos depozita u 000 EUR	Datum početka oročenja	Kamatna stopa (godišnja)	(u KM)
						Datum vraćanja oročenog depozita
1.	"Nova banka"- 1.depozit	897.600	435	22.12.2005.	5,6%	22.12.2010.
2.	"Nova banka"- 2.depozit	223.023	102	22.02.2006.	5,6%	22.02.2011.
3.	"Nova banka"-3.depozit	390.342	179	31.03.2006.	5,6%	31.03.2011.
4.	"Procredit"- 1.depozit	1.517.350	776	28.12.2006.	6,6%	28.12.2011.
5.	"Procredit"- 2.depozit	1.200.000	614	05.11.2007.	6,2%	05.11.2010.
					6-mjesečni Euribor	
6.	"Raiffeisen Banka"	1.955.830	1.000	25.04.2006.	+1,75 %g.	12.05.2010.
7.	"Hypo Alpe Adria Bank"	600.000	307	21.11.2006	5,75%	21.11.2010.
8.	"Razvojna banka" KM	850.000	435	31.1.2008	5,75%	31.01.2011

Napomena: U prednoj tabeli dati su podaci iz osnovnih ugovora, uzimajući u obzir izmjene koje su izvršene u zaključenim Aneksima.

Sa svakim gore navedenim pravnim licima-bankama zaključeni su Ugovori u kojima su tačnije precizirani uslovi, odnosno prava i obaveze jedne i druge strane. Ovo se posebno odnosi na način obračuna kamate, način pripisa kamate, način utvrđivanja stanja duga u slučaju promjene kursa za domaću valutu, mogućnostima eventualnog korišćenja depozita za vrijeme oročenja ili raskida oročenja novčanog depozita.

Ocjena je Ovlašćenog revizora da su uslovi pod kojima su sredstva plasirana u okviru tržišnih uslova.

18. TEKUĆA IMOVINA

Struktura tekuće imovine na dan 31.12.2008. godine daje se u sljedećoj tabeli:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Kratkoročna potraživanja	6.567	5.769
Ukupno:	6.567	5.769

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

18.1. Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Struktura ovih potraživanja je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
1. Gotovina	1.492	900
2. Potraživanja po osnovu premije osiguranja	245	349
3. Kratkoročni finansijski plasmani	4.789	4.497
4. Ostala kratkoročna potraživanja	41	23
Ukupno:	6.567	5.769

18.2.1. Gotovina

Društvo je sa stanjem 31.12.2008. godine iskazalo gotovinu u iznosu od 1.492 h /KM (31.12.2007.: 900 h/KM).

Sva novčana sredstva u KM i deviznim računima, kao i stanje u blagajni uredno su popisana i usaglašena od strane Komisije za popis sredstava, potraživanja i obaveza na dan 31.12.2008. godine, čiji Izvještaj je prihvaćen i usvojen Odlukom Upravnog odbora br. U-02/09 od 05.02.2009. godine.

Pregled stanja gotovine na pojedinim računima i u blagajni dat je u sljedećoj tabeli:

R.b. Naziv banke	(u 000 KM)			
	(EUR- u apsolutnoim iznosima)			
	2008.		2007.	
	<u>KM</u>	<u>EUR</u>	<u>KM</u>	<u>EUR</u>
1. Razvojna banka a.d., B. Luka - KM	63	-	78	-
2. Raiffeisen Bank d.d., B. Luka - KM	-	-	-	-
3. Nova banka, Banja Luka - KM	11	-	24	-
4. Hypo-Alpe-Adria Bank a.d., B.Luka - KM	150	-	216	-
5. Nova Banjalučka Banka a.d., B.Luka - KM	8	-	29	-
6. Procredit banka a.d., B. Luka - KM	4	-	513	-
7. Hypo-Alpe-Adria Bank a.d., BL–kastodi rn	28	-	1	-
8. Hypo banka -avista	1.202	-	-	-
9. Blagajna (u 000 KM)	1	-	1	-
10. Ravojna banka - devizni račun	-	152	-	103
11. Procredit banka - devizni račun	17	8.534	17	8.557
12. Raiffeisen banka - devizni račun	-	-	-	131
13. Ukupno:	1.492	8.686	900	8.791

Napominjemo da su isplate iz blagajne vršene samo po osnovu sitnih računa i putnih troškova, a u skladu sa Zakonom i propisima o blagajničkom poslovanju.

18.2.2. Potraživanja po osnovu premije osiguranja

Evidentiranje potraživanja od kupaca izvršeno je na osnovu pravilno primjenjenih računovodstvenih politika Društva. Sve promjene u toku godine uredno su evidentirane na osnovu vjerodostojne dokumentacije.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Komisija za popis potraživanja je po izvršenom popisu podnela Izvještaj popisnoj komisiji, koji je usvojen Odlukom Upravnog odbora br. U-02/09 od 05.02.2009. godine. Po datom Izvještaju, nisu utvrđene razlike između knjigovodstvenog i stvarnog stanja.

Sa stanjem 31.12.2008. godine Društvo je iskazalo potraživanje u visini od 245 h/KM (31.12.2007.: 349 h/KM)

Potraživanje u visini od 245 h/KM može se po visini iskazanog potraživanja podjeliti u sljedeće grupe:

	2008.		(u 000 KM) 2007.	
	Broj polisa	Iznos	Broj polisa	Iznos
Potraživanja od 2.000 do 4.000 KM	12	28	5	12
Potraživanja od 1.000 do 2.000 KM	45	53	50	59
Potraživanja manja od 999 KM	1.920	164	1.893	278
Ukupno:	1.977	245	1.948	349

Polise osiguranja života sačinjavaju se - izdaju kompjuterski, te su u cjelini uvijek u stanju iskorišćenja bez zaliha. Premija se plaća, ovisno od dogovora sa osiguravačem mjesečno, tromjesečno, polugodišnje ili godišnje.

Usaglašenost se postiže ažurnim plaćanjem uplate premije i redovnim opomenam uslučaju prekoračenja roka, te neblagovremena uplata po dostavljenim opomenama uslovljava prekid osiguranja, što znači da se ročnost obezbjeđuje iz same ponude, odnosno po rokovima iz ponude.

Specifičnosti i uslovi kod osiguranja života, u djelu dužničko – povjerilačkih odnosa su takvi da postoji ujednačenost visine premije i osigurane sume, te su potraživanja po osiguranicima izjednačena, odnosno u zavisnosti su od dužine trajanja osiguranja.

Nenaplaćena premija proističe od premije za posljednji kvartal 2008. godine, i nije vršena ispravka ovih potraživanja jer je većim dijelom naplaćena početkom tekuće 2009. godine.

Najveći dužnici iskazani su po sljedećim polisama osiguranja i visinom potraživanja:

Broj polise	(u 000 KM) Iznos potraživanja
11010009 PO	3
11009852 PO	3
11008922 PO	3
11009854 PO	3
11007826 PO	2
11007998 PO	2
11009835 PO	2
11002288 PO	2
11007591 PO	2
11009982 PO	2
11010191 PO	2

S obzirom na Opšte uslove osiguranja života, kao i na odredbu člana 945. Zakona o obligacionim odnosima, Društvo nema spornih potraživanja, niti vrši ispravku istih.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

18.2.3. Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani predstavljaju oročena sredstva sa rokom dospjeća do jedne godine.

Za ove plasmane angažovana su slobodna sredstva početnog fonda sigurnosti i matematičke rezerve osiguranja života.

Stanje kratkoročnih plasmana na dan 31.12.2008.godine daje se u sljedećoj tabeli:

Red. broj	Naziv banke	(u 000 KM)	
		Iznos depozita	Iznos depozita
		2008.	2007.
1.	"Hypo Alpe Adria Bank" Banja Luka – I depozit	2.571	2.414
2.	"Hypo Alpe Adria Bank" Banja Luka- II depozit	2.218	2.083
	Ukupno:	4.789	4.497

Prvi depozit kod "Hypo Alpe Adria Bank" plasiran je po Aneksu br.VIII od 29.05.2007. godine Ugovora o nenamjenski oročenom depozitu broj 01-4-8314. Sredstva se plasiraju u skladu sa osnovnim Ugovorom, s tim da se Aneksima mjenja iznos i period oročenja, koji se uglavnom kreće od 6 do 12 mjeseci.

Sredstva se plasiraju po kamatnoj stopi od 6,5 % fiksno na godišnjem nivou, a u skladu sa Odlukom Banke o kamatnim stopama. Kamata se obračunava mjesečno, primjenom konformne metode.

Drugim Ugovorom sa "Hypo Alpe Adria Bank" sredstva su plasirana po Aneksu XII od 04.10.2007. godine uz osnovni Ugovor o nenamjenski oročenom depozitu broj 01-3-16160. Sredstva u visini od 2.083 h/KM deponovana su na rok od godinu dana, uz kamatnu stopu od 6,5 % fiksno na godišnjem nivou. Kamata se obračunava mjesečno, primjenom konformne metode i mjesečno se pripisuje iznosu depozita, odnosno isplaćuje se po dospjeću na račun deponenta.

Društvo je u 2008. godini plasiralo sredstva, po osnovu kamate na već plasirana sredstva, u iznosima 156.914 KM i 135.484 KM. Sredstva se plasiraju u skladu sa osnovnim Ugovorima i pripisuju se iznosima depozita, na godišnjem nivou za depozit I i na mjesečnom nivou za depozit II.

18.2.4. Ostala kratkoročna potraživanja

Struktura ostalih kratkoročnih potraživanja daje se u sljedećoj tabeli:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.
1. Potraživanja po osnovu preplaćenih poreza	37	16
2. Ostala potraživanja – prijenos portfelja	1	1
3. Ostala potraživanja za date avanse	2	1
4. Ostala potraživanja-povezana lica	1	5
Ukupno:	41	23

Potraživanja po osnovu preplaćenih poreza iskazana su po osnovu razlike proistekle iz obračuna i plaćenih akontacija poreza na dobit.

Ostala potraživanja od povezanih lica iskazana su kao potraživanja od Grawe – Graz, a odnose se na prijenos potraživanja iz Graz-a u Banja Luku za matematičku rezervu i učešće u dobiti (Napomena 25)

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

19. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Struktura aktivnih vremenskih razgraničenja u visini od 393 h/KM, a sa stanjem na dan 31.12.2008. godine, data je u sljedećoj tabeli:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
19.1. Prenosna premija-udio reosiguravača	155	106
19.2. Rezerve za štete-udio reosiguravača	34	19
19.3. Razgraničenje kamate- obračunate, a nenaplaćene	200	92
19.4. Ostala AVR	4	-
Ukupno:	393	217

19.1. Prenosna premija-udeo reosiguravača po vrstama osiguranja daje se u sljedećoj tabeli:

	(u 000KM)	
	2008.	2007.
a) Ekscedentni obračun – mješovita i dopunska osiguranja života	1	1
b) Kvotni obračun-mešovita osiguranja -života	53	33
c) Kvotni obračun-dopunska osiguranja uz osiguranje života	33	25
d) Kvotni obračun-osiguranje nezgode	68	47
Ukupno:	155	106

19.2. Rezerve za štete-udeo reosiguravača iskazane su u visini od 34 h/KM, kako je to potvrđeno u obračunu aktuaru za period 01.01.do 31.12.2008. godine.

19.3. Razgraničenje kamata odnosi se na obračunate a nenaplaćene kamate na date depozite i plasmane.

19.4. Ostala AVR u visini od 4 h/KM odnose se na razgraničene troškove izrade reklamnog banera od strane Udruženja za promociju Evropskih standarada iz Banja Luke (2 h/KM), osiguranje imovine i radnika kod Drina osiguranje a.d. (1 h/KM) i godišnju pretplatu za stručni časopis Finrar (1h/KM).

20. KAPITAL

Struktura kapitala Društva na dan 31.12.2008. godine je sljedeća:

	(u 000KM)	
	2008.	2007.
20.1. Akcijski kapital	6.070	5.549
20.2. Revalorizacione rezerve	(85)	(42)
20.3. Rezerve iz dobitka	218	200
20.4. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	338	522
. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	653	355
Ukupno:	7.194	6.584

Stanje i promjene na kapitalu ostvarene u toku 2008. godini date su u sljedećoj tabeli:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Red. broj	O P I S	Osnovni akcijski kapital	Revalorizaci- one rezerve	Rezerve iz dobitka	(u 000 KM) Neraspoređani dobitak		UKUP NO
					Tekuće godine	Ranijih godina	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Stanje 31.12.2007.g.	5.549	(42)	200	355	522	6.584
2.	Prenos na neraspoređenu dobit	-	-	-	(337)	337	-
3.	Izdvajanje u zakonske rezerve	-	-	18	(18)	-	-
4.	Povećanje kapitala iz nerasp.dobitka iz ranijih g.	521	-	-	-	(521)	-
5.	Vrednovanje HOV na dan 31.12.2008. god.	-	(43)	-	-	-	(43)
6.	Ostvareni rezultat 31.12.2008. godine	-	-	-	653	-	653
7.	Stanje 31.12.2008.g.	6.070	85	218	653	338	7.194

20.1. Akcijski kapital

U toku 2008. godine došlo je na osnovu Odluke osnivača br O-1/2008 od 28.02.2008.g. i Odluke Skupštine društva br S-11/2008 od 13.03.2008. godine do povećanja akcijskog kapitala za iznos od 521.000 KM.

Na Skupštini Društva koja je održana 13.03.2008. godine donesena je odluka broj S-11/2008 o šestoj emisiji akcija iz dijela neraspoređene dobiti u visini od 521.000 KM čime je ovo Društvo povećalo svoj kapital u navedenoj visini. Emitovano je 521 običnih akcija klase "A", nominalne vrijednosti 1.000 KM.

Ova promjena upisana je po Rješenju Komisije za hartije od vrijednosti RS dana 18.04.2008. godine pod brojem 01-UP-031-1618/08.

Statusna promjena registrovana je u Osnovnom sudu u Banja Luci dana 09.07.2008.g. na osnovu Rješenja 071-0-Reg-08 000932 – registarski uložak 4-2-00, tako da upisani i uplaćeni akcijski kapital iznosi 6.070.000 KM

Osnovni kapital raspoređen je temeljem Odluke Skupštine društva S-12/2008 od 13.03.2007. na poslove životnog osiguranja (3.000.000 KM) i poslove neživotnog osiguranja (3.070.000 KM).

Prema članu 49. Zakona o društvima za osiguranje (Sl. Glasnik RS broj: 17/2005), predviđeno je da minimalni osnivački kapital društva za osiguranje ne može biti manji od:

	(u KM)
- Za osiguranje od posljedice nesrećnog slučaja	2.000.000
- Za obavljanje životnog osiguranja	3.000.000
Ukupno:	5.000.000

Sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine, Društvo ispunjava kriterijume propisane gore pomenutim Zakonom, s obzirom da raspolaže visinom akcijskog kapitala od 6.070 hiljada KM.

Vlasnička struktura akcijskog kapitala je sljedeća:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

	2008		2007	
	Iznos	%	Iznos	%
Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Graz, Austria	6.070.000	100	5.549.000	100
	6.070.000	100	5.549.000	100

20.2. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve formirane su po osnovu vrednovanja hartija od vrijednosti-obveznica i akcija po tržišnoj vrijednosti na dan 31.12.2008. godine.

Akcije i obveznice koje se kotiraju se na berzi, odnosno čiju je fer vrijednost moguće pouzdano utvrditi, iskazuju se po fer tržišnoj vrijednosti, a promjene fer vrijednosti se iskazuju se u okviru revalorizacionih rezervi.

Smanjenje revalorizacionih rezervi posljedica je vrednovanja obveznica i akcija po fer vrijednosti, a čiji se efekti promjena poštene vrijednosti u skladu sa MRS, iskazuju u okviru revalorizacionih rezervi u skladu sa MRS – 39.

20.3. Rezerve iz dobitka

Skupština Društva na sjednici održanoj 13.03.2008. godine, a na prijedlog Upravnog odbora, donijela je Odluku broj S-09/2008 da se dio ukupne dobiti po godišnjem obračunu za 2007. godinu, u iznosu od 18 h/KM raspodijeli u obavezne rezerve sigurnosti, što je Društvo i sprovelo u svojim poslovnim knjigama, tako da rezerve sigurnosti na dan 31.12.2008. godine iznose 218 h/KM.

20.4. Neraspoređeni dobitak iz ranijih godina

Po Odluci Skupštine br. S-08/2008 od 13.03.2008. godine, dio ukupne dobiti po godišnjem obračunu za 2007. godinu u iznosu od 337 h/KM prenosi se u sljedeću godinu kao neraspoređena dobit.

Garantni fond

Društvo ispunjava uslove o visini garantnog fonda, propisane članom 53. Zakona o društvima za osiguranje (Sl. Glasnik RS broj 17/2005) i ne smije biti manji od iznosa propisanog minimuma osnivačkog kapitala.

Naime, prema čl. 53. Zakona garantni fond mora predstavljati 1/3 margine solventnosti, što znači da Društvo ispunjava date uslove.

U skladu sa čl. 53. stav 2. odnosno 5 utvrđuje se visina potrebnog garantnog fonda za poslovanje ako Društvo obavlja i pokriva više vrsta ili rizika. U tom slučaju uzima se ona vrsta osiguranja za koje je potreban najviši iznos garantnog fonda.

Visina garantnog fonda utvrđuje se u sljedećem iznosu:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
Akcijski kapital	6.070	5.549
Rezerve iz dobitka (zakonske)	218	200
Neraspoređeni dobitak iz ranijih godina	338	522
Ukupno:	6.626	6.271

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

Margina solventnosti

Visina margine solventnosti propisana čl. 52. Zakona o društvima za osiguranje (Sl. Glasnik RS broj 17/2005.) daje se u sljedećoj veličini:

	<u>(u 000KM)</u>
1. Ukupna aktiva Društva na dan 31.12.2008. godine	20.338
2. Ukupna aktivna vremenska razgraničenja 31.12.2008.god. (-)	(393)
3. Ukupne obaveze na dan 31.12.2008. (-)	(697)
4. Matematička rezerva na dan 31.12.2008. (-)	(11.567)
5. Prenosna premija i rezervisane štete 31.12.2008. (-)	(446)
Ukupno (red.br.1-2-3-4-5)	7.235

Prema Pravilniku o elementima i kontroli margine solventnosti društava za osiguranje (Sl.glasnik RS broj 116/06.), a prema obračunu aktuara ista je obračunata u sljedećim veličinama:

<u>Margina solventnosti (životna osiguranja)</u>		<u>Margina solventnosti (neživotna osiguranja)</u>
	<u>(u 000 KM)</u>	
– I rezultat	459	– I premijski metod
– II rezultat	529	– II metod šteta
		78
		24

21. DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročne rezervisanja iskazana su po osnovu rezervisanja za matematičke rezerve osiguranja života u iznosu od 11.567 h/KM (31.12. 2007.: 7.996 h/KM.).

S obzirom da se prenosne premije osnovnih životnih osiguranja i dopunskih osiguranja uz životna osiguranja za koja se obračunava matematička rezerva uključuju se u matematičku rezervu, to se u prednjem iznosu od 11.567 hilj.KM sadrže sljedeće pozicije:

	<u>(u 000 KM)</u>	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Matematička rezerva životnog osiguranja	8.626	6.002
Prenosna premija životnih osiguranja	2.275	1.540
Rezerva za učešće u dobiti	666	454
Ukupno:	11.567	7.996

Matematička rezerva osiguranja života je tehnička rezerva Društva namjenjena izmirenju budućih obaveza po osnovu životnog osiguranja.

Matematička rezerva u ukupnom iznosu od 8.626 h/KM odnosi se na:

	<u>(u 000 KM)</u>	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Aktivna osiguranja	7.654	5.284
Redukovana osiguranja	972	7
Ukupno:	8.626	6.002

Matematička rezerva osiguranja života obračunata je primjenom načela i principa aktuarske matematike osiguranja života, a prema unaprijed utvrđenim matematičko – tehničkim osnovama osiguranja života i Pravilnikom o formiranju i načinu obračuna matematičke rezerve osiguranja života.

Obračun matematičke rezerve osiguranja života izvršen je:

- a) Za aktivna osiguranja života primjenom bruto Cilnerove prospektivne metode,
- b) Za redukovana (kapitalizirana) osiguranja, odnosno zaosiguranja koja su oslobođena plaćanja premije, primjenom neto prospektivne metode.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

---

22. KRATKOROČNE OBAVEZE

Struktura kratkoročnih obaveza sa 31.12.2008. godine je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
22.1. Primljeni avansi	404	346
Obaveze prema dobavljačima	1	2
22.2. Obaveze iz proviziju	125	82
Obaveze za doprinos za šume	2	2
Obaveze za doprinos za protivpožarnu zaštitu	1	1
Obaveze za doprinos za protivgardnu zaštitu	4	3
22.3. Obaveze po premijama reosiguranja životnih osiguranja	66	126
Obaveze prema zaposlenim	9	6
22.4. Obaveze za porez na dobit	73	-
Obaveze za poreze, doprinose i druge dadžbine	12	5
22.5. Obaveze po osnovu šteta	-	-
Ukupno:	697	573

22.1. Primljeni avansi iskazani su po osnovu unaprijed plaćenih premija osiguranja koje dospevaju naredne godine.

Na ovom računu knjiže se uplate koje stižu na osnovu ponude osiguranja, odnosno stoje na ovom računu u periodu od uplate do izdavanja polise osiguranja. Naime, na osnovu liste iz AOP sistema, daje se pregled ukupno fakturisane premije, a razliku preko iste, čine uplate, koje se prenose na obaveze do momenta izdavanja polise osiguranja.

22.2. Ostale obaveze iz poslovanja u visini od 125 h/KM iskazane su po osnovu provizije posrednicima.

Obaveza za provizije prema agencijama je ugovorena i sačinjeni su Ugovori sa kojim se zaključuje posredovanje u poslovima osiguranja sa agencijama koje su registrovane za obavljanje poslova pružanja usluga osiguranja. Podaci o Agencijama koje su registrovane za poslove posredovanja u osiguranju obrazložene su u Napomeni 1.4.

22.3. Obaveze po premijama reosiguranja životnih osiguranja

Obaveze prema reosiguravaču od 66 h/KM iskazane su na osnovu Ugovora o reosiguranju zaključenog sa reosiguravajućim društvom "Bosna RE". Uvidom u dokumentaciju i evidenciju, kao i u sadržaj Izvještaja aktuaru, utvrđuje se da je obračun učešća reosiguravača u premiji osiguranja izvršen u djelu rizika iznad samopridržaja Društva, a po polugodišnjim obračunima.

22.4. Obaveze za porez na dobit

Društvo je u skladu sa Zakonom o porezu na dobit utvrdilo u poreznom bilansu za poslovnu 2008. godinu iznos obaveze poreza na dobit u iznosu od 73 h/KM (Napomena 14.)

22.5. Obaveze po štetama

Ovdje napominjemo da Društvo ažurno likvidira i isplaćuje nastale štete, tako da sa 31.12.2008. godine Društvo nema neizmirenih obaveza po tom osnovu.

23. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Struktura pasivnih vremenskih razgraničenja na dan 31.12.2008. godine je sljedeća:

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

	(u 000KM)	
	2008.	2007.
23.1. Rezervisani udio u dobiti	362	251
23.2. Obračunati, a nefakturisani troškovi provizije	61	77
Razgraničeni troškovi revizije i aktuara	11	1
Ukupno:	434	329

- 23.1.** Društvo je takođe izvršilo i rezervaciju učešća osiguranika u dobiti koje iznosi 362 h/KM. kako je to potvrđeno od strane ovlaštenog aktuara.

Rezervisano učešće u dobiti podrazumeva rezervu za dobit koja se pripisuje pojedinim polisama u skladu sa poslovnim planovima pojedinih tarifa osiguranja života.

- 23.2.** Najveći dio ostalih pasivnih vremenskih razgraničenja u visini od 61 h/KM iskazan je iz osnova provizije kao razlike između visine obračunatih i naplaćenih provizija. Sa obračunatom provizijom terete se rashodi u cjelini, uz odobrenje agencijama - zastupnicima samo za naplaćenu proviziju, dok se razlika evidentira na pasivnim vremenskim razgraničenjima.

24. KRATKOROČNA REZERVISANJA

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
24.1. Rezervisanja za prenosne premije	327	223
24.2. Rezervisanja za štete – neživotno osiguranje	3	-
24.2. Rezervisanja za štete – životno osiguranje	116	63
Ukupno:	446	286

24.1. Rezervisanja za prenosnu premiju

Rezervisanje za prenosnu premiju izvršeno je u skladu sa Pravilnikom o formiranju i načinu obračunavanja i visini prenosne premije donijetim i usvojenim od strane Upravnog odbora dana 20.02.2007. godine.

Po obračunu aktuara utvrđena je visina prenosne premije u iznosu od 327 h KM (2007.:223 h/KM), a što čini 54,2 %(2007.:51,7 %) od bruto premije uz dopunsko osiguranje uz osiguranje života.

Napominjemo da se prenosna premija iskazana na ovom računu odnosi samo na prenosnu premiju dodatnih osiguranja uz život, dok je prenosna premija osiguranja života iskazana na računu 40000 - matematička rezerva osiguranja života - u visini od 2.275 h/KM (2007.:1.540 h/KM), odnosno 35,8 % (2007.: 34,4 %) od bruto premije.

Kod osiguranja života prenosna premija je obračunata u skladu sa Tarifom premija osiguranja života, a prenosna premija kod osiguranja dopunske nezgode uz osiguranje života obračunata je metodom „pro rata temporis“.

24.2. Rezervisane štete

Po obračunu aktuara, uz primjenu Pravilnika o formiranju i načinu obračunavanja rezervacija za štete, donijetim i usvojenim od strane Upravnog odbora dana 20.02.2007. godine, rezervisane štete na dan 31.12.2008. godine, iznose 116 h/KM.

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka

Napomene uz finansijske izvještaje

Struktura rezervisanih šteta je sljedeća:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
- za prijavljene, a neisplaćene štete	89	44
- za nastale, a neprijavljene štete	27	19
Ukupno:	116	63

Od utvrđenog iznosa prijavljenih, a nelikvidiranih rezervisanih šteta otpada na:

	komada		u 000 KM	
	2008.	2007.	2008.	2007.
- osiguranje života	1	2	9	2
- dodatna osiguranja uz osiguranje života	42	24	80	42
Ukupno:	43	26	89	44

Od utvrđenog iznosa nastalih, a neprijavljenih rezervisanih šteta otpada na:

	(u 000 KM)	
	2008.	2007.
- za rezervisane, neprijavljene – nezgoda	27	19
- za rezervisane, neprijavljenje – život	-	-
Ukupno:	27	19

Rezervisane štete- prijavljene, a nelikvidirane, po godinama nastanka daju se u sljedećoj tabeli:

Godina nastanka	Redovne štete		Štete u sporu		Ukupno	
	komada	Iznos	komada	Iznos	komada	Iznos
2007. god.	3	8	-	-	3	8
2008.god.	40	81	-	-	40	81
Ukupno:	43	89	-	-	43	89

Razlika između visine početnih rezervisanih šteta i visine šteta na kraju obračunskog perioda knjižena je na teret troškova.

Po ocjeni ovlaštenog aktuaru, a upoređujući prosječno likvidirane i prosječno rezervisane štete, njihovu strukturu i osnov, zaključak je da je rezervacija sa 31.12.2008. godine realna.

Šteta u sporu nema, a stepen ažurnosti u isplati likvidiranih šteta je primjeren.

25. TRANSAKCIJE S POVEZANIM STRANKAMA

Transakcije sa povezanim strankama se sastoje od:

(U hiljadama KM)	2008.	2007.
<i>Potraživanja (Napomena 18.2.4.):</i>		
GRAWE Graz (prenos potraži. za mat. rez. i učešće u dobiti)	1	5
GRAWE Beograd (prenos portfolia)-ostala potraživanja	1	
Ukupno	1	5

GRAWE osiguranje a.d. Banja Luka
Napomene uz finansijske izvještaje

---

26. SUDSKI PROCESI

26.1. Koje je pokrenulo Društvo

Na dan 31. decembar 2008. godine Društvo nije vodilo nijedan sudski postupak protiv svojih dužnika.

26.2. Koji se vode protiv Društva

Na dan 31. decembar 2008. godine protiv Društva se vodi 1 sudski postupak od strane osiguranika – tužitelja Radetić Stane iz Bijeljine u iznosu od 4.031,90, a odnosi se na naknadu štete tužiocu po osnovu navodnog neizdavanje police životnog osiguranja od strane Društva.

27. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Društvo je dana 5. februara 2009. godine na Banjalučkoj berzi uložilo 500.000 KM u 5.000 obveznice opštine Gradiška